

Islam sett fra Sandebukta

De har ligget der lenge — tre grå giganter. En del av landskapet er de blitt, et landskap som jeg daglig ser fra stuevinduet. Tre tankskip som skulle vært i Libya, men som ligger fast forankret i utkanten av Sandebukta. Skipene var oppe til auk-sjon, men budene var få og forsiktige. En av årsakene var at de svenske eierne var blitt uenige med de muslimske lederne i Libya, som hadde bestilt skipene. Ingen andre ønsket å overta dem i konflikt med en rik araberstat.

Jeg leser dagens avis, med overskrifter som er preget av konflikten mellom de to islamske statene Iran og Irak.

Jeg fyller bensin på bilen og regningen er en påminnelse om utviklingen i Midt-Østen.

Det er ikke lenge siden Egypts president Sadat ble tildelt Nobels fredspris.

I disse dager her i Skafjellåsen bygger en pakistansk familie hus.

På forskjellige måter, fra forskjellige vinkler rykker den muhammedanske verden oss nærmere inn på livet. Av verdens 900 millioner muhammedanere bor over 20 millioner i Europa.

For en tid siden kom jeg i prat med en tyrker som bor i Drammen, men arbeider i Sande. Jeg spurte ham hvordan det er å være muhammedaner blant så mange lutheranere. Han svarte ikke direkte på det, men sa at han var glad for å bo i Norge. Han sa med et litt resignert smil at det å praktisere sin tro her ikke var så greit. Fem ganger om dagen skulle han vende seg i retning Mekka og på kne fremsi sine bønner. Men — han så seg omkring — hvor i all verden skulle han gjøre det uten å vekke altfor stor oppsikt. Han hadde nok aldri sett en lutheraner bøye kne for Gud.

I 1529 var Wien beleiret av de tyrkiske arméer. Fra alle prekestoler i Europa ble det tordnet mot «muhammedanere — Kristi motstandere». Ikke desto mindre hadde sveitseren Theodor Bibliander det uhørte mot å utgi muhammedanernes bok, Koranen, i latinsk oversettelse, et sprog som de fleste europeere med utdannelse på den tiden forsto. Dette var så dristig at

boktrykkeren i Basel ble kastet i fengsel. Han ble senere sluppet fri etter Martin Luthers personlige intervensjon. Europa har lært litt siden da — men bare litt. På i Norge vet noe om hva Koranen inneholder, og det de tror de vet, er ofte galt.

På den annen side, muhammedanerne forstår ikke så meget av kristendommen. Deres sterkeste inntrykk kommer fra Europas hærer, ikke misjonærer.

Følgende liste er et lite utvalg over de siste 150 års utvidelse av det «kristne» Europas interessefære innen den islamske verden:

- 1820: Oman og Otar blir britiske protektorater.
- 1825: Krigen på Java
- 1830: Algerie tas av franskmennene
- 1839: Aden tas av britene
- 1938: Britene inntar Afghanistan etter blodig krig
- 1881: Fransk erobring av Tunisia
- 1881: Egypt okkuperes av britene
- 1885: Krig mot El Mahdi i Sudan
- 1885: Eritrea okkuperes av Italia
- 1890: Senegal erobres av franskmennene
- 1899: Khanates av Baluchistan annekteres av Storbritannia
- 1903: Slaget om byen Kano i Nord-Nigeria
- 1912: Marokko okkuperes av franskmenn og spaniere
- 1914: Kuwait blir britisk protektorat
- 1920: Syria og Libanon under fransk mandat tross syrisk motstand

Listen er meget lenger. Vi har f. eks. ikke nevnt Pakistan og Bangladesh som dengang var en del av India.

Korstogene er en historie for seg.

Det var en tid, for ikke lenge siden, da europeere var «innvandrere», eller kall det «fremmedarbeidere» i Midt-Østen, Asia og Afrika. Men det var en forskjell. Mens dagens innvandrere til Europa får de dårligste jobbene og boligene, tok de europeiske innvandrerne de beste jobbene og beste boligene — de tok over.

Man kan høre nordmenn si at Islam er en krigersk religion. Like lite som man kan dømme Bibelen på stridighetene mellom dagens protestanter og katolikker i Nord-Irland, kan man dømme Koranen på urolighetene i Midt-Østen.

Ordet Islam er utledet av det arabiske Salam — det ordet

Det «kristne» Europas hærer og ikke dets misjonærer har etterlatt de dypeste spor hos muhammedanerne.

muslimer hilser hverandre med og som betyr «fred».

Av Koranens 6666 vers er det kun 6 som handler om krig og strid, mens 140 handler om fred.

Da Mohammed, Islams grunnlegger, døde i 632, hadde han etter egen mening blitt åpenbart Guds visdom gjennom erkeengelen Gabriel. Dette ble da skrevet ned og samlet i Koranen.

En rekke personer i Koranen er gamle bekjente fra Bibelen. Ikke mindre enn 8 kapitler i Koranen begynner med skikkelser fra det Gamle og det Nye Testamente. Abraham regnes som åndelig far. David og Salomon er nevnt ikke mindre enn 33 ganger, og fortellingen om Noa 30 ganger.

Av alle kvinner i Koranen er Jesu mor den som settes høyest. Flere ganger fortelles det om engelen som besøkte Maria og om Jesu fødsel. Jeg siterer fra Koranen (Sura 19. 16—34 Maria):

«Hun sa, Hvordan kan jeg føde en sønn når ingen dødelig har rørt ved meg, heller ikke har jeg vært ukysk? Budbringeren sa, Således (skal skje). Din Herre sier, Det er ikke vanskelig for meg. Det vil skje at Vi skal gjøre Ham til en åpenbaring for menneskene og en nåde fra oss, og det er forut bestemt.»

«Og hun unnfanget Ham og trakk seg til et øde sted. . . . Han (Jesus) talte, Se jeg er Allahs tjener. Han har gitt meg Skriften, og har utpekt meg til profet, og har velsignet meg hvor jeg enn måtte være. . . . Fred være med meg, den dagen jeg ble

født og den dagen jeg skal dø, og den dagen jeg skal levende gjenoppstå. Slik var Jesus, Marias sønn.» Sitat slutt.

Islam og kristendommen har ting til felles, selv om det for oss er viktige ting som skiller. Vi blir neppe bedre kristne av å konsentrere oss utelukkende om det som skiller og overse det som er felles.

Det er lite sannsynlig at en muhammedaner skal akseptere det vi kristne mener er riktig når vi ikke respekterer det som for ham er viktig. Det er neppe en Gudgitt kjærlighet for menneskeheten som driver oss i vår likegyldighet, mangel på innsikt i og forståelse for hva 900 mill. muslimer tror og tenker.

Det åndelige overhodet for Nordens muslimer, Al Mojadde-di (født i Kabul, Afghanistan) sa, henvendt til kristne: «. . . . om dere ikke respekterer og ærer profeten Muhammed, så møt ham i det minste ikke med respektløshet og vanære. Slikt skaper bare vondt blod.»

Jeg tror ikke på sammenblanding av religioner, men jeg tror på samarbeid mellom mennesker fra forskjellige religioner. Man reduserer ikke sin egen tro ved å respektere en annens, tvert imot.

Jeg skulle ønske at verdens muhammedanere ble virkelige kristne. Bedre ville det være om vi kristne blir virkelige kristne. Det siste gir håp for det første.

Følgende historie viser litt av hva jeg mener. Nylig var det i London et møte om forholdet

mellom Vesten og den tredje verden. Ambassadøren fra Algerie var blant dem som lyttet til et innlegg fra en britisk diplomat om store problemkomplekser på det økonomiske plan. Men så sa britten noe som «sjokkerte» algerieren. Briten erklærte at Europa har gjort mye urett og at det har vært dårlig sammenheng mellom liv og lære. Vi har behov for råd og hjelp fra den tredje verden, sa han, og vi trenger deres tilgivelse.

Da algerieren gikk opp for å tale, rev han i stykker sitt opprinnelige manuskript. Han hadde ikke ventet å høre et slikt innlegg, og sa nå noe helt annet enn han først hadde tenkt. Muhammedaneren var blitt erfaring rikere og en fordom fattigere.

Også vi har våre fordommer, og det hender vi elsker vår rettroenhet mer enn våre medmennesker. Den islamske verden er langt fra oss, selv om det lever muhammedanere midt i blant oss.

Hva som skjer med menneskeheten i 80-årene vil i stor grad bli preget av den islamske verden. Det som skjer med Islam kan til dels bli avhengig av vår holdning. Vår holdning kan være avhengig av at vi bruker litt mer tid til å finne ut hva muhammedanere tror, tenker og føler. Det kan bety å strekke hjernen og utvide hjertet. Det kan være hardt. Men det kan også være kristent.

Einar Engebretsen, Sande

Jeg ser det daglig fra stuevinduet, tre tankskip som skulle ha vært i Libya.